

Forslag til partiprogram for 2019-2023

Innholdsfortegnelse

Klima og miljø.....	2
Barn og unges oppvekst	4
Et godt og helhetlig utdanningsløp	5
Familien og nære relasjoner.....	7
Mangfold og likestilling	8
Vår helse.....	10
Alderdom.....	11
Kultur, idrett og frivillighet.....	12
Næring, industri og byutvikling	14
Kommunen som arbeidsplass	15

Innledning

Arbeiderpartiets kommuneprogram for perioden 2019-2023 presenterer politikken som blir førende for oss i den nye kommunen. Til grunn ligger ideologien om frihet, likhet og solidaritet. Vi er et parti som vil jobbe for like muligheter for alle mennesker uavhengig av bakgrunn, økonomi, legning eller livssyn. Forskjellene øker mellom de som har mye og de som har lite. Dette gjør seg også gjeldene i vår nye kommune, hvor godt over 2000 barn lever i såkalte lavinntektsfamilier. Kristiansand skal være raus og inkluderende, med plass for alle som ønsker å bo her. Særlig skal vi jobbe for at barn får en god barndom her.

Klima - og miljøutfordringene tvinger oss til å revurdere mye av hva vi har gjort og bestemt tidligere. Dette kan bli krevende for innbyggerne. Vi mener at Kristiansand skal være like god å bo i for fremtidens generasjoner, og politikken må ta ansvar for en byutvikling som er bærekraftig over tid. Vi vil at FN's bærekraftsmål, som kan leses i dette programmet, skal være verktøy i all politikkutforming til Kristiansand.

Nye Kristiansand blir en stor kommune og en stor arbeidsplass. Vi vil at innbyggernes møte med det offentlige skal pære preg av en servicevennlig og hjelpsom kommune. Tjenestene skal være av høy kvalitet og dialogen mellom kommune, politikk og innbyggere skal styrkes. Arbeiderpartiet er imot privatisering og konkurranseutsetting av viktige offentlige oppgaver. Gode kommunale tjenester skal gis alle innbyggere som trenger det, uavhengig av økonomiske forutsetninger til brukerne.

Lokaldemokratiet er under sterkt press, der særlig sosiale medier setter preg på vår hverdag. Flere møter mellom mennesker, seriøse lokalaviser, god kontakt og åpen dialog er avgjørende for et godt og velfungerende folkestyre. Innbyggerne i hele kommunen skal oppleve det som verdifullt å delta i utviklingen av sine nærområder og sitt nabolag.

Det er knyttet store forventninger til den nye storkommunen. Særlig er innbyggere i utkantene opptatt av å bli sett og hørt. Arbeiderpartiet skal jobbe for at hele kommunen tas i bruk, og det skal være gode tilbud både sentralt og ute i alle bydelene. Vi skal stå i mot sentralisering av tjenester, hvis dette gir dårligere tjenester i deler av kommunen.

Sterke felleskap, både de nære og de større er bra for oss mennesker. Vi ønsker at alle innbyggere skal føle tilhørighet til Kristiansand, samtidig som den lokale identiteten naturligvis står sterkt. De viktigste felleskapene er likevel familie, arbeidsplass og venner. Derfor er dette programmet preget av politikk som styrker de nære fellesskapene som familie, sosiale arenaer og nærmiljøet.

På tross at store fremtidige utfordringer er Kristiansand er god by og kommune å bo for for de aller fleste. Vi er stolte av Kristiansand! De neste fire årene vil vise om vi klarte å gjøre de tre sammenslåtte kommunene, Søgne, Songdalen og Kristiansand til en ny kommune som leverer bedre tjenester, yter bedre service og som har ivaretatt alle områder på en bedre måte. Storting og regjering setter noen ytre rammer for oss, men mye av utviklingen skaper vi selv. Representantene som velges inn i bystyret for Kristiansand Arbeiderparti forplikter seg på å jobbe for dette programmet og hele tiden gjøre vurderinger om hva som er ti det beste for kommunen og innbyggerne.

Klima og miljø

Kristiansand skal være en fremtidsrettet og bærekraftig kommune. Vi er forpliktet til å kutte dramatisk på våre klimaødeleggende utslipp slik at målene i Paris-avtalen kan nås. Vi må handle lokalt og tenke globalt. Dette gir både muligheter og utfordringer for hvordan vi lever våre liv i kommunen. Arbeiderpartiet erkjenner at tiltak som er upopulære og som oppleves begrensende i livene våre, kan være nødvendige for å oppfylle våre klimaforpliktelser. Vi mener at restriktive tiltak alltid skal komme parallelt med positive tiltak, slik at innbyggerne opplever at det er mulig å velge miljøvennlige alternative løsninger. Derfor mener vi at en stor satsing på buss og kollektiv må komme parsell med eventuelle innføringer av restriktive tiltak.

Norge har forplikta seg til å kutte 40% av klimagassutslippene innen 2030. I 2050 skal Norge være et lavutslippsamfunn

En ny storkommune må være bevisst sitt forbruk og hva som kan gjøres for å sikre en mer miljø- og klimavennlig by. Vi vil jobbe for at Kristiansand blir en grønnere by med et bærekraftig forbruk og mindre

68 klimafiendtlige utslipp. For å få dette til må vi samarbeide med industrien, næringslivet, frivillige
69 organisasjoner og stiftelser. Vi er også helt avhengig av at innbyggerne vil være med på denne innsatsen.

70 71 Miljøledelse

72 Miljøledelse må være gjeldende i den nye storkommunen. Investeringer, materialvalg og innkjøp til kommunen
73 skal sees i en bærekraftig sammenheng. Vi vil ansette en klimasjef i Kristiansand. Klimaløsningene må være
74 realistiske og rettferdige. Befolkningen må oppleve å bli hørt og kunne se nytten av miljø- og klimatiltak.
75 Samarbeid med miljøbevegelsen må derfor styrkes og bedres.

76 77 Kystkommune

78 Kristiansand er en kystkommune. Vi vil ha en forutsigbar fiskeri og havbrukspolitikk. Marin forsøpling er en
79 utfordring. Mikroplast havner i fisken og sjømat og ender til slutt på vårt middagsbord. Slik vil vi ikke ha det.
80 Arbeiderpartiet krever derfor at statlige myndigheter gir kommunene verktøy til å kunne rydde, rense og
81 håndtere marint avfall. Det er et mål å gjøre kommunen plastfri. Alternative materialer må tas i bruk.
82 Alternativer til gummigranulat på kunstgressbaner skal tas i bruk. Det vil ha betydning for miljøet både for sjø
83 og på land. Vi vil verne om kystlinjen vår, slik at denne forblir tilgjengelig for allmennheten. Arbeiderpartiet vil
84 være meget restriktive til dispensasjonssaker i strandsonen. Vi vil stille miljøkrav til cruisebåter som ligger til kai
85 i havna vår.

86 87 Landbruk.

88 Med en sammenslåing av Søgne, Sogndalen og Kristiansand vil vi også ble en betydelig landbrukskommune.
89 Landbruksnæringen er under press. Tørre somre og våtere vintere gir stadig vanskeligere arbeidsforhold for
90 bøndene. Vi er avhengig av at staten bidrar med gode kompensasjonsordninger når en avling trues på grunn av
91 naturskader. Matjord er et knapphetsgode, og lokalt produsert mat og dyrehold er viktig. Landbrukets oppgave
92 er å produsere trygg og variert mat av god kvalitet. Arbeiderpartiet vil legge til rette for økt produksjon av
93 jordbruksvarer som det er naturgitt grunnlag for og som markedet etterspør. Det er viktig at kommunen bidrar
94 med å opprettholde selvforsyningsgraden på dagens nivå. Jordbruksproduksjonen må skje på en miljømessig
95 bærekraftig måte. Jordbruksarealer som blir utsatt for utbygging må erstattes. Kristiansand Arbeiderparti vil
96 støtte de bøndene som velger mer miljøvennlige alternativer innenfor sin næring, som for eksempel
97 miljøvennlig rundballplast.

98
99 Kommunens store skogressurser må forvaltes på riktig måte. Framtidens skogbruk skal bidra til mer satsing på
100 produksjon av miljøvennlig energi, og trematerialer skal i langt større grad tas i bruk i kommunale bygg og
101 anlegg.

102 103 Trafikk og kollektivt

104 Kristiansand Arbeiderparti ønsker å utvikle et kollektivnett som favner hele kommunen. Det skal være enkelt å
105 ta seg til og fra de ulike stedene i kommunen, inkludert ytterkantene. I tillegg ønsker Kristiansand Arbeiderparti
106 å oppnå et grønt løft i bymiljøet ved å sikre bilfrie soner og flere el-busser. Vi vil fortsette å bygge ut
107 sykkelveienettet slik at flere kan sykle på tryggere sykkelveier. Vi ønsker i perioden å prøve ut passasjerbåter
108 mellom de ulike bydelene.

109
110 Flere og flere velger utslippsfrie privatbiler. Dette er bra. Gode parkeringsbetingelser og trafikkbetingelser skal
111 fremdeles gjelde for el-biler. Flere ladestasjoner skal settes opp.

112 113 Forbruk og gjenvinning

114 Riktig avfallshåndtering og resirkulering er viktige miljøvirkemidler, en større andel plast, glass og annet
115 gjennvinbart avfall må resirkuleres. Returkraft og Avfall Sør er verktøy for avfallshåndtering. Fjernvarme
116 produsert av søppelforbrenning skal brukes i alle offentlige bygg, der dette kan knyttes sammen, og
117 husholdningene skal ha mulighet for effektiv avfallshåndtering hjemme. Plast, glass og metall skal ha egne
118 containere og utdeles til alle husstander. I tillegg skal det være miljøstasjoner i hver bydel, hvor brukte klær og
119 sko skal kunne leveres for videre bruk. Gjenvinningsstasjonene på øst og vestsiden av byen gir muligheten for å
120 kjøpe gode og rimelige artikler til gjenbruk for privatpersoner. Det må åpnes for at disse også kan brukes av
121 kommunale institusjoner, så som skoler, fritidsklubber og eldresentre.

124 Flom, ras og ekstremvær.
125 Kristiansand blir utsatt for mer ekstremvær. Dette følger av klimaendringene. Vi skal prioriterer tiltak for å sikre
126 liv og verdier i fremtiden. Flere grønne tak i tettbygde strøk, samt flere grønne lunger vil kunne bidra med å ta
127 opp noe av vannmengdene. Dreneringstiltak i boligfelt og jordbruk må sikres. Vann- og avløp må oppgraderes
128 for å ta unna store vannmengder. Det må vurderes om flomsonen skal utvides med tanke på fremtidig
129 utbygging. Beredskapen ved ekstremvær skal fortsatt være god, og beredskapsplanene må gjøres kjent for
130 byens innbyggere. Vi vil gjøre innbyggerdialogen med kommunen enda bedre for å sikre god informasjonsflyt
131 når ekstremvær og farer inntreffer. SMS-varslings og digital nyhetsoppdatering på Internett og sosiale medier
132 skal bedres betraktelig.
133

134 Barn og unges oppvekst

135 Kristiansand kommune er mangfoldig og med til dels svært ulike bydeler. Levekår og
136 befolkningssammensetning i bydelene er forskjellig. Arbeiderpartiet vil løfte de bydelene som har
137 størst levekårsutfordringer, med blant annet gode fritidstilbud til barn og unge, herunder
138 idrettsanlegg og gode uteområder. Hver bydel skal minst ha en flerbrukshall. Vi vil kartlegge behovet
139 for fritidsklubber i bydelene, og gjøre nærmiljøet så attraktivt at ungdommer ikke trekkes inn mot
140 sentrum. Mørke og skyggelagte uteområder til barn og unge skal oppgraderes. Skoleveier, gang- og
141 sykkelstier samt snarveier skal være opplyste og trygge. Bydelsutvalg og velforeninger skal tas med
142 på råd ved reguleringer av nye områder. Barn og unge skal høres og tas hensyn til i alle
143 planprosesser.

Det er omkring 2600 fattige barn i nye Kristiansand kommune

144
145 Barnevern
146 Å være en kommune for alle betyr at vi må øke innsatsen for dem som utenfor. Arbeiderpartiet ser
147 med stor uro på det økende antall barn i lavinntektsfamilier. Flere lever i fattigdom. Vi skal styrke de
148 ordninger som allerede finnes for at alle barn og unge skal ha meningsfylte fritidsaktiviteter, og ha
149 mulighet til å delta i sosiale samlinger som fødselsdager og vennegrupper. Vi vil foreslå at alle
150 barneskoler innreder egne fødselsdagsrom til gratis utlån for elevene. Elevrådet på skolene skal være
151 med å bestemme utformingen av disse. Frivillige tiltak, lag og organisasjoner som jobber med barn i
152 lavinntektsfamilier skal bli møtt med velvilje og en positiv holdning fra kommunens side. Vi erkjenner
153 at arbeidet disse bidrar med er uunnværlig for fellesskapets samlede innsats ovenfor de mest sårbare
154 barne og ungdommene.
155

156 Samtidig er det avgjørende at vi legger inn en ekstra innsats i barnevernet. Det trengs flere ansatte
157 og fagpersoner til å møte barn og familier som strever. Det første av bærekraftsmålene til FN er å
158 utrydde fattigdom. Barn og unge har krav og rett til å leve trygge liv i gode boliger, med ansvarsfulle
159 voksne tilstede for dem. Tiltak i hjemmet må derfor styrkes. Men vi må også sørge for at det er nok
160 forsterkhjem og beredskapshjem til de utrygge barna. For å klare det må vi ha en betydelig styrking av
161 bemanningen i barnevernssektoren. Det er en for mange saker pr saksbehandler i dag, noe som går
162 utover lovpålagte oppgaver og verdigheten i tjenesten. Samtidig er det viktig at vi får på plass en
163 bedre samhandling mellom barnevern, politi, barnehager, skole og helsestasjoner. Det etableres
164 tverrfaglig lavterskeltilbud for barn og familier i kommunen. Vi er kritiske til kommersielle aktører i
165 barnevernet, og er negative til at utbytte fra disse aktørene skal tas ut til eierne.
166

167 Vold i nære relasjoner

168 Alle skal gis mulighet til å bestemme over eget liv. Vi vil styrke kommunens arbeid og handlingsplan
169 mot vold i nære relasjoner. Organisasjoner som Krisesenteret, Senter mot seksuelle overgrep og
170 Alternativ til vold skal ha gode betingelser i den nye kommunen.

171

172 Ungdom

173 Kristiansand Arbeiderparti vil at kommune og næringsliv går sammen for å utvide dagens tilbud til
174 sommerjobb for utsatt ungdom. Et slikt spleiselag mellom det offentlig og private vil gi positive
175 samfunnsøkonomiske ringvirkninger. Det vil gi flere unge erfaring og anerkjennelse gjennom å bli sett
176 og gitt tillit. Dette er viktig for å bygge ungdom opp og gi dem tro på at samfunnet bryr seg om dem
177 og vil hjelpe dem. Arbeiderpartiet ønsker en større andel sosialfaglig kompetanse inn i skolen for å
178 jobbe med utfordringer som ikke er knyttet til de tradisjonelle skolefagene.

179

180 De eldste ungdommene møtes i sentrum etter skoletid og i helgene. Kriminalitetsforebyggende tiltak
181 som natteravnene, ungdomslos og miljøverter er med på å gjøre sentrum trygg. Arbeiderpartiet vil se
182 på muligheten for å utvide ordningen med miljøvert til også gjelde for de største kjøpesentrene.

183

184 Tillitsfulle voksenpersoner som elevombud, sexologisk rådgiver, helsestasjon, skolehelsetjenesten og
185 ungdomsarbeidere skal være lavterskeltilbud for kommunens ungdommer, og de skal kunne jobbe
186 på tvers av bydeler og etater.

187

188 Barn og ungdommer som bor i kommunale boliger skal ha kvalitetsmessig gode hjem, med god nok
189 plass, forutsigbarhet og med nærhet til skole og venner. Kommunen skal levere helhetlige tjenester
190 til barn og unge, samarbeid mellom etater skal fremme barnas livskvalitet og aldri være til hinder for
191 god utvikling hos barn og unge.

192

193 Et godt og helhetlig utdanningsløp

194 Storkommunen skal gi like muligheter uavhengig av bakgrunn eller økonomi, og den skal være en
195 kommune for alle gjennom hele livsløpet.

196 Barnehage

197 Tidlig innsats starter i barnehagen, hvor den sosiale læringen gjennom lek, inkludering og mestring
198 danner grunnlaget for utvikling og all videre utdanning. Et godt og trygt barnehagetilbud med høy
199 kvalitet gir de minste mulighet til lek og mestring sammen med jevnaldrende, samtidig som
200 foreldrene har mulighet til å kombinere arbeid og familie. Arbeiderpartiet vil at barn skal få være
201 barn, og la leken være grunnsteinen i barnehagen og tidlig skolealder. Vi stiller oss kritisk til
202 overdreven kartlegging og testing allerede i barnehagen.

203 For å få det beste tilbudet mener Arbeiderpartiet at det må legges bedre til rette for
204 kompetanseheving for ansatte i barnehagen. Vi trenger gode pedagoger, men også flere fagarbeidere
205 som arbeider i barnehagen for å sikre et godt pedagogisk tilbud for barna og mer voksenkontakt.
206 Arbeiderpartiet ønsker tiltak som sikrer en større andel av menn i barnehagen. Dette er en viktig
207 likestillingsarena og personalet har en svært stor betydning som rollemodeller, samt at senere
208 forskning har vist at det kan slå positivt ut på regne- og språkferdigheter med flere mannlige ansatte i
209 barnehagen. Arbeiderpartiet krever at det skal være en styrer i hver barnehage i tråd med
210 barnehageloven, og vi vil ikke ha unntak fra dette da det etter vårt syn utvanner stedlige ledelse og
211 skaper mindre kontakt mellom ansatte, ledere og hjem.

212 Arbeiderpartiet vil jobbe for å jevne ut fordelingen kommunale og private barnehager og legge til
213 rette for nye kommunale barnehager langs metroaksen og tilbud i eget nærområde. Dette er viktig
214 både i et miljøperspektiv, men også for å sikre tilhørighet der foreldre og barn bor.

215 Arbeiderpartiet ønsker en rett til barnehageplass for alle, også de under ett år, og vil ha fortløpende
216 opptak tilpasset barnefamiliens behov.

217

218 Arbeiderpartiet ønsker å begrense utbytte for kommersielle barnehager og at foreldrebetaling og
219 skatte kroner skal komme barna til gode. Det er viktig for en trygg og forutsigbar barnehagedrift at
220 det innføres en begrensning på utbytte, samtidig som rammevilkårene i barnehagesektoren er gode.

221

222 Skole

223 Arbeiderpartiet hegne om fellesskolen som vår viktigste arena for like muligheter, uansett bakgrunn
224 og økonomi. I tillegg til fellesskolen egenverdi som inkluderingsarena, er det viktig for Arbeiderpartiet
225 å styrke og videreutvikle den slik at vi sikrer våre unge beste mulig utgangspunkt i et utfordrende og
226 mangfoldig samfunn, som stiller stadig større krav. Dette vil vi gjøre blant annet gjennom fokus på
227 tidlig innsats som både må være riktig og forsvarlig, og gjennom en slik utforming på skoler og
228 barnehager at alle har en mulighet til å delta. Det må også være tilrettelegging av spesialundervisning
229 som ikke virker segregerende og skolene må ha en større bevissthet rundt tilpasset opplæring.
230 Samtidig må vi som storkommune legge mer til rette for at lærerne kan gi elevene tilpasset
231 opplæring, da lærerne ser hvordan elevene i sine klasser lærer best. Det er også viktig å støtte opp
232 estetiske fag med gode faglærere slik at elevene får et godt tilbud.

233

234 Barnas arbeidsmiljø

235 Barnas arbeidsmiljø må være i fokus. Inneklima, universell utforming og gode skolebygg er svært
236 viktig for læringsmiljøet og må prioriteres. Arbeiderpartiet er opptatt av den gode effekten frukt og
237 grønt har på elevenes læring, og ønsker å tilby dette til alle elevene i grunnskolen, og vi ønsker et
238 forsøksprosjekt med skolemat i Kristiansandskolen.

239 Vi vil gradvis innføre en time daglig fysisk aktivitet gjennom hele grunnskolen, og vil begynne med
240 ungdomsskoleelevene.

241 Det skal være nulltoleranse for mobbing, og det må legges til rette for godt samarbeid med
242 fylkeskommunen og elevombud. Mobbing er et problem med mange dimensjoner, og er langt større
243 enn selve handlingen. Problematikken må ses i et større perspektiv hvor adferd, bakgrunn, sosial
244 bagasje, læringsmiljø og grupperinger jobbes tydelig med før man i ytterste konsekvens kan flytte
245 mobber.

246 Arbeiderpartiet vil at alle barnehage- og skolebygg skal være universelt utformet slik at alle har
247 mulighet til å delta i alle skolens aktiviteter ut ifra egne forutsetninger. Der dette mangler i dag vil vi
248 jobbe for å få dette på plass så fort som mulig. Alle skal være en reell mulighet å kunne gå på
249 nærskolen sin.

250 Arbeiderpartiet har tillit til lærerne, og ønsker at de skal få tid og mulighet til å være lærere. Vi vil
251 styrke etter- og videreutdanning, og vi skal ha kompetente lærere. Samtidig er det svært viktig å
252 anerkjenne og verdsette den menneskelige og uformelle kompetanse hver og en har. I en tid med
253 mer psykisk uhelse er det avgjørende med flere lærere i skolen som har tid til å se hver enkelt elev
254 ved siden av å kunne gi et godt pedagogisk tilbud til dem. Det er også viktig med tanke på elevenes
255 helse at vi styrker skolehelsetjenesten til å forebygge, avdekke og jobbe med utfordringene våre
256 unge har.

257 Lekser

258 Vi vet at hjemmelekser er en stressfaktor i mange familier. Lekser hjemme kan i enkelte tilfeller virke
259 mot sin hensikt. Likevel er det viktig at foreldre og foresatte er tett på barnas faglige utvikling.
260 Arbeiderpartiet ønsker en forsøksordning med leksetid på skolen for alle trinn, der hjemmelekser
261 utgår. Samtidig vil vi ha betydelig tettere kontakt mellom skole og hjem, for å ansvarliggjøre foresatte
262 i barnas faglige utvikling og læring.

263 SFO

264 Arbeiderpartiet ønsker en mer helhetlig skoledag, med fysisk aktivitet, leksetid og mer tid til læring.
265 Derfor vil vi erstatte dagens skolefritidsordning med en aktivitetsskole. Aktivitetsskolen skal være et
266 viktig supplement til skolen når det gjelder utvikling av grunnleggende ferdigheter. Den skal også
267 bidra til språklig utvikling og integrering for barn på 1-4 trinn. For at alle skal kunne delta på like vilkår
268 skal Aktivitetsskolen ha inntektsgradert foreldrebetaling, etter modell av barnehagen. Egenandelen
269 skal være lav. Måltider her skal oppleves som inkluderende og ikke være et stressmoment for de
270 ansatte og barna. Maten som skal være sunn og ernæringsrik. Vi ønsker å følge opp planene om et
271 tettere samarbeid mellom idrettslag og kulturskolen, og gjøre dette til en integrert del av
272 Aktivitetsskolen. På denne måten vil kommunen være med å tilrettelegge for at barnefamilier får
273 mere tid sammen på ettermiddager og kvelder, og flere barn vil kunne delta i ulike aktiviteter. Barn
274 på mottaksskolen skal ha et fullverdig aktivitetsskoletilbud. Foreldre til barn med fysisk og psykiske
275 funksjonsnedsettelse skal ikke betale for aktivitetsskolen etter fjerde klasse.

276

277 Familien og nære relasjoner

278 Kristiansand kommune er en familievennlig kommune. Det er godt å vokse opp her, og vi ønsker at
279 flere familier skal etablere seg her. Barnas by, med satsing på gode kultur- og opplevelser for barn og
280 unge, har gjort byen attraktiv. Cultiva har bidratt til mye av dette.

281 Lekser

282 Likevel opplever mange småbarnsfamilier at tidsklemma styrer mye av hverdagen. En forsøksordning
283 med leksetid på skolen, uten hjemmelekser vil frigjøre tid for familier til å være sammen på
284 ettermiddager og kvelder. Vi mener dette vil styrke familien og lette noe av hverdagsstresset mange
285 opplever. Flere foreldre etterlyser tiltak som kan gjøre tiden familien har sammen mindre hektisk og
286 mer harmonisk. Familier er små, sterke felleskap som gir en god barndom for de aller fleste barn. Det
287 skal være mulig å kombinere fulltidsarbeid og familieliv på en god måte, og aktivitetstilbud som
288 familiene kan gjøre sammen vil styrke familieband. God tilgang på natur, badevann og løyper,
289 bydeler med et variert tilbud og lekeanlegg av høy kvalitet kan brukes av alle. Vi trenger slike anlegg
290 som er lett tilgjengelig og hvor bruken ikke begrenses av økonomi.

291 Digital hverdag

292 Flere foreldre finner den digitale hverdagen til barn og unge utfordrende. Mangel på kunnskap og
293 bekymring for netthets øker. Frykt for at barn utsettes for overgrep på nett er blitt en hverdagslig uro
294 for mange foreldre og foresatte. Foreldrenettverk og gode informasjonstiltak fra kommunen kan
295 forebygge mye. Arbeiderpartiet ønsker å gi tilbud til foreldre og foresatte som bedre setter dem i
296 stand til å møte og forstå barnas digitale verden. Arena for dialog og kunnskap kan være skole,
297 bydelsbibliotek eller i mindre grupper.

298 Et styrka familiekontor

299 Opptil halvparten av inngåtte ekteskap går i oppløsning. Par skiller seg av ulike årsaker.

300 Familiekontoret gir tilbud til dialog både før, under og etter brudd. Vi vil gjøre tilbudet til
301 familiekontoret mer generelt og sette det i et større forebyggende perspektiv. Råd om samliv i en
302 hektisk småbarnsfamilie kan forebygge konflikter og samlivskriser. Arbeiderpartiet vil løfte det
303 forebyggende arbeidet til familiekontoret gjennom å styrke tilbud om samlivskurs og
304 familieveiledning.

305 Familier som mottar sosialhjelp får i dag avkortning av stønaden fordi de mottar barnetrygd. Dette
306 mener Arbeiderpartiet er uriktig. Det viktigste tiltaket for å løfte familier ut av fattigdom er fast og
307 varig arbeid. Innsats for sysselsetting fortsetter, men det er urimelig å legge en enda større
308 økonomisk byrde til familier som allerede har det tøft økonomisk. Vi vil derfor ta barnetrygden ut av
309 beregningsgrunnlaget for sosialstønad.

310 Alle har rett på en god bolig. Den sosiale boligbyggingen må gjenreises. Arbeiderpartiet vil ha
311 småbarnsfamilier i alle bydeler, også i sentrum. Det må legges tilrette for ulike typer boliger i hele
312 kommunen, og vi må bruke gode finansieringsordninger, som for eksempel start-lån, for at flest
313 mulig skal få anledning til å eie egen bolig. For de som ikke har økonomi til å eie, skal kommunen tilby
314 gode utleieboliger. Vi vil opprette en kommunal bostøtte, slik at leietakere slipper en stor økonomisk
315 belastning i husleie. Samarbeidet mellom boligkontoret og boligselskapet skal styrkes for å kunne gi
316 bedre service til leietakerne som trenger spesiell oppfølging. Vi vil bedre vedlikeholdet i kommunale
317 boliger, og tilby gratis internett i disse.

318 Mangfold og likestilling

319 Inkludering

320 Aldri har så mange vært på flukt i verden som i dag. Vi skal aldri vike fra vårt humanitære ansvar når
321 mennesker på flukt trenger vår beskyttelse og bistand. Over tid har Kristiansand vært en
322 foregangskommune med statlige mottak og bosetting av flyktninger. Dette har resultert i at
323 kommunen med rette kan kalle seg internasjonal. Mennesker med bakgrunn fra over 135 ulike land
324 bor her. Det er først og fremst en styrke, men gir også muligheter og utfordringer. Kristiansand
325 Arbeiderparti vil videreutvikle samarbeidet med næringslivet og utdanningsinstitusjoner for å få flest
326 mulig ut i relevant utdanning og arbeid.

327 Vår samfunnsmodell bygger på like rettigheter og plikter for alle våre innbyggere. Alle mennesker har
328 ikke like forutsetninger i utgangspunktet. De som kommer til byen vår og som har levd et liv et liv på
329 flukt, skal få god og tilrettelagt språkopplæring og kunnskap om samfunnet vårt. Målet er at alle skal
330 få arbeid og bidra i samfunnet.

331 Vi ser at utenforskap ofte henger sammen med mangel på arbeid. Ledige stillinger må lyses ut, slik at
332 alle får mulighet til å søke på jobber. Bedrifter som legger tilrette for språkpraksis og arbeidstrening
333 skal få gode støtteordninger fra det offentlige. Arbeiderpartiet ønsker å prøve ut forsøk med varig
334 tilrettelagt arbeid for mennesker som har problemer med innpassing det ordinære arbeidslivet.
335 Samtidig vil vi utfordre NAV på å samordne ytelser og ordninger som kan gi en mere forutsigbar
336 jobbsituasjon for flere. Utgangspunktet må være at begge foreldre skal sysselsettes. Da må flere
337 kvalifiseres til arbeid.

338 Vi vil ha en helhetlig satsning på grunnskoleopplæringen med mulighet for å ta moduler som dekker
339 kompetansehull heller enn hele skoleløp. Spesialpedagogikken i voksenopplæringen må styrkes.
340 Integreringsarbeid handler også om likestilling og samfunnslære. Innbyggere i Kristiansand,
341 uavhengig av bakgrunn, skal være trygg på at alle får samme tjenester. Unntak fra disse skal
342 begrunnes. I praksis betyr for eksempel det at det ikke skal gjøres unntak fra felles
343 svømmeundervisning og felles gymnastikk og fysisk aktivitet uten at det er en klar pedagogisk

344 begrunnelse for det. Det betyr videre at vi skal ha en by for alle, der sosial kontroll, fordommer og
345 rasisme aktivt imøtegås og stoppes. Unge jenter og gutter som opplever truende sosial kontroll i
346 hjemmet, skal få hjelp og bistand fra kommunen. All form for tvang og lemlesting av barn og unge
347 skal meldes til politi og barnevern.

348 Kristiansand er en by for alle. Den regionale LIM-planen (Likestilling, mangfold og integrerings-
349 planen) skal følges opp lokalt. Kommunen skal fremme likestilling i sitt daglige virke, og Kristiansand
350 Arbeiderparti vil påse at den nylig avleverte levekårsundersøkelsen bland LHBTIQ (Lesbiske,
351 homofile, bifile og transpersoner) skal følges opp med konkrete planer og bevilgninger. Det er spesielt
352 viktig å følge opp forebygging av selvmord generelt, og særlig for denne gruppen.

353 Arbeiderpartiet vil jobbe systematisk med med holdninger, tidlig innsats, mangfold og likestilling på
354 alle arenaer.

355 Universelle utforminger i det offentlige rom og i offentlige bygg skal være en selvfølge. Like
356 selvfølgelig skal tilrettelegging for universell deltakelse være.

357 Brukerstyrt personlig assistent (BPA), en tjeneste for dem med nedsatt funksjonsnivå, er et godt
358 tilbud som fører til mere likestilling og deltakelse. Arbeiderpartiet ser på BPA som et verktøy for
359 likestilling, mere enn en helsetjeneste. Å tilrettelegge for at mennesker med nedsatt funksjonsevne
360 kan delta i samfunnslivet på lik linje med funksjonsfriske er et viktig tiltak.

361 Foreldre som får barn med alvorlig sykdom skal oppleve en kommune som står klare for å hjelpe
362 dem. Vi vil videreutvikle koordinatortjenesten til disse barna. Vi vil at det skal være nærsolen som
363 tar kontakt med foreldrene i god tid før barna når skolealder.

364 Religion, tro og livssyn

365 For mange er religion og tro en privatsak, men vi anerkjenner at ulike trossamfunn har viktige
366 funksjoner i samfunnet og tro er viktig i mange innbyggers liv. Vi ønsker å ta vare på folkekirken. Det
367 innebærer å legge til rette for at det omfattende kulturelle arbeidet kirken driver, spesielt innen
368 musikklivet og for å skape sunne møteplasser for barn og unge stimuleres.

369 Vi ønsker å støtte det sosiale arbeidet som menigheter og kristne organisasjoner driver for utsatte
370 grupper. Kirkens Bymisjon, Kirkens Ungdomsprosjekt og andre skal det legges tilrette for at har godt
371 samarbeid med det offentlige. Vi ønsker også å støtte arbeid som gjøres i muslimske menigheter, når
372 det foregår i en åpen form, bidrar til integrering, skaper sosiale møteplasser og legger til rette for at
373 barn og unge får utvikle seg i trygge miljøer. Arbeidet til Forum for tro- og livssyn skal styrkes
374 gjennom økte bevilgninger.

375 Studentbyen

376 Kristiansand skal som en inkluderende og fremtidsrettet kommune gjøre sitt for å være en by for
377 studenter. Studenter som kommer til Kristiansand må se at det er arbeidsmuligheter her ved fullførte
378 studier. Derfor vil Kristiansand Arbeiderparti fremme tiltak som skal sikre at flere studenter kommer
379 ut i jobb etter endte studier. Trainee Sør må bevares som et av flere tiltak for å beholde studenter i
380 regionen. Også her må Kristiansand kommune samarbeide med næringsliv og organisasjoner.
381 Gründervirksomheter som studenter starter opp i Kristiansand, skal ha et godt støtteapparat,
382 Innoventus Sør og Eva-senteret er eksempler på dette.

383 Kristiansand Arbeiderparti vil også bidra politisk for å sikre at færre studenter opplever ensomhet og
384 har råd til helsetjenester i vår kommune. Det må også i større grad satses fra Kristiansand kommune
385 på kulturtilbud for studenter som er inkluderende for alle studenter. Vi ønsker å endre ordningen

386 med gratis busskort gjennom å tilby studenter som flytter til Kristiansand utenfra Agder gratis
387 busskort i tre år.

388 For at Kristiansand skal utvikle seg som studentby er boligsituasjonen en avgjørende faktor. Vi vil ha
389 en økt satsing på bygging av studentboliger som står i stil til veksten av studenter i byen.

390

391 Vår helse

Cirka 1 av 4 middelaldrande menn og 1 av 5 kvinner i Norge er overvektige.
8% av befolkningen oppgir at de er ensomme

392

393 God helse er avgjørende for å kunne leve et trygt og godt liv. Fellesskapet har ansvar for alle sin
394 helse, og hver og en av oss har ansvar for vår egen helse. Arbeiderpartiet vil ha en helsepolitikk som
395 legger til rette for alles rett og mulighet til å ta gode valg for egen helse og få tilbud om den beste
396 helsehjelp når behovet melder seg. Til dette trengs en samfunnsmobilisering på bred front for
397 folkehelse og forebygging. Arbeiderpartiet ønsker å engasjere eldre i større grad. Gjennom
398 yrkesdeltakelse og frivillighet kan eldre bidra til fellesskapet med nyttig kunnskap og erfaring.

399 Bekjempelse av fattigdom og dårlige sosiale kår er det viktigste folkehelseiltaket for å fremme fysisk
400 og psykisk helse. Rettferdig fordeling av ressurser og muligheter gir grobunn for tillit, trygghet,
401 deltagelse og helse for alle.

402 Kommunen må tilrettelegge for at befolkningen kan ta gode, sunne valg. Vi vil ha et rikt friluftstilbud
403 med gode varierte turstier i alle bydeler. Vi vil styrke de lokale løypeutvalgene betydelig.

404

405 Stadig flere opplever psykisk uhelse i løpet av livet. Det er viktig å sette inn tiltak slik at dette ikke får
406 utvikle seg til alvorlig psykisk sykdom. Lavterskeltilbud, som for eksempel Mental Helse og
407 Energiverket, er her en svært viktig bidragsyter. Presset på lavterskeltilbudet øker, og det er viktig å
408 sikre gode forutseninger for disse.

409 Fastlegene representerer en bærebjelke i den kommunale helsetjenesten. Arbeiderpartiet vil sikre
410 fastlegene gode, forutsigbare arbeidsvilkår.

411 Når alvorlig sykdom eller skade rammer skal de som har behov for hjelp oppleve at hjelpeapparatet
412 er tilgjengelig for dem. Vi ønsker koordinatorordning for personer og pårørende som rammes alvorlig
413 sykdom.

414 Alkohol

415 Arbeiderpartiet har siden stiftelsen vært et parti med solidarisk politikk. Dette skal også gjelde
416 alkoholpolitikken vår. Alkoholforbruket i befolkningen har økt de siste 30 årene. Når
417 alkoholkonsumet øker generelt i befolkningen, får vi også flere med alkoholproblemer. Vi vil se på
418 ulike måter å redusere alkoholkonsumet i befolkningen. Serveringsbransjen i Kristiansand spiller her
419 en viktig rolle. Arbeiderpartiet vil jobbe for en fortsatt seriøs skjenkebranse, der samarbeid med
420 kommunen, gode alkoholpolitiske retningslinjer og tilstrekkelige ressurser til veiledning og kontroll av
421 bransjen styrkes. Dagens system med prikkbelastning må endres tilbake til programmet «ansvarlig
422 skjenning».

423 Spesielt i den eldre generasjonen utvikler flere et usunt forhold til alkohol. En av årsaken til dette er
424 ensomhet. Det må vi som samfunn gjøre noe med. Vi blant annet synliggjøre og styrke frivillige
425 organisasjoners besøkstjeneste.

426 Ensomhet

427 Ensomhet er en utfordring i befolkningen. Ingen en skyld i egen ensomhet. Kommunen må sikre
428 trygge, gode møteplasser med lav terskel for deltakelse. Vi ønsker oss et «fritidstilbud» også for
429 befolkningen mellom 20-60. Arbeiderpartiet vil ha en egen handlingsplan mot ensomhet.

430 Mange eldre opplever ensomhet. Å treffe andre og ha sosialt fellesskap er en viktig kvalitet i livet
431 som må tilrettelegges når man blir eldre. Arbeiderpartiet vil at det skal tilrettelegges for ulike
432 møteplasser som inkluderer eldre for sosialt samvær, gode måltider, stimuli til aktivitet og utvikling
433 av nye ferdigheter. Byens seniorsentre spiller her en viktig brikke.

434 Mat, måltider og ernæring

435 Kristiansand kommune har ingen helhetlig mat- og måltidspolitik. Hver dag serverer kommunen
436 mange hundre måltider i sine institusjoner, og tilrettelegger for ytterligere flere. Barn i barnehager,
437 på skolen og i SFO skal få servert variert og sunn mat. Det skal også eldre som får levert mat hjem,
438 eller på institusjoner få. Valgfrihet og alternative matretter skal være et tilbud så langt det lar seg
439 gjøre. Vi vil ha faglig håndtert mat på sykehjemmene, i barnehagen og i SFO. Ansatte skal få
440 veiledning i tilberedning og servering, i tillegg til ernæring. Kommunens sentralkjøkken,
441 Kjøkkenservice, blir en viktig samarbeidspartner for institusjonene. Kristiansand Arbeiderparti er
442 positive til etablering av Geitmyra matsenter og andre aktører som fremmer lokal, sunn og kortreist
443 mat. Sykehjem som prioriterer bedre kjøkkenfasiliteter enn hva de har i dag, skal få dette vurdert.

444

445 Alderdom

446 Digital hverdag for eldre

447 Arbeiderpartiet mener at det å mestre sin egen hverdag og bidra til fellesskapet er helt avgjørende
448 for å leve et verdig og innholdsrikt liv. Det digitale utenforskapet øker med alderen. Derfor bør
449 kommunen ta et større ansvar for å ruste sine innbyggere til en digital hverdag, også knyttet til
450 offentlige tjenester.

451 Klarer vi å hjelpe eldre til en aktiv og innholdsrik hverdag, bidrar vi samtidig til god folkehelse.
452 Gjennom ny teknologi og hjelp i hjemmet kan mange være selvstendige i sitt eget hjem lenger, noe
453 som er viktig når antallet eldre i befolkningen øker.

454 Trygghet når du trenger det

455 Når sykdom og funksjonstap rammer er det viktig at den enkelte som trenger det opplever at de får
456 et trygt og godt tilbud. Arbeiderpartiet vil styrke grunnbemanningen i hjemmetjenesten og på
457 sykehjemmene slik at de ansatte får mer tid til omsorg. Å ha folk ansatte i fulle, faste stillinger er
458 essensielt for kvaliteten i sektoren. Vi vil at de som får hjemmesykepleie skal slippe å forholde seg til
459 veldig mange forskjellige hjelpere. Heltid er viktig for å oppnå dette. Arbeiderpartiet ønsker folk med
460 fagkompetanse på jobb, og vil legge til rette for at ansatte kan utdanne- og videreutdanne seg. At de
461 ansatte kan kommunisere med mottakere av kommunale tjenester. Vi vil derfor vurdere å innføre
462 språkkrav til de ansatte.

463 Vi vil fortsatt sikre god og næringsrik mat på byens sykehjem. Arbeiderpartiet ønsker et individuelt
464 tilpassa sykehjemstilbud. Dette betyr at noen beboere har behov for mye aktivitet i løpet av en dag,

465 mens andre beboere trenger en hånd å holde i. Vi trenger nok ansatte på jobb for å oppnå dette.
466 Samtidig er samhandling mellom institusjoner og frivillige organisasjoner, barnehager og skoler en
467 bidragsyter for aktivitet på sykehjemmene.
468 Det viktig å sikre en god forventningsavklaring og dialog mellom pårørende og ansatte på byens
469 institusjoner. Pårørende er en viktig ressurs, men de skal ha tid til å være nettopp det, pårørende.

470 En verdig død

471 Arbeiderpartiet ønsker at alle byens innbyggere skal ha en verdig død. Vi vil legge til rette for at de
472 som ønsker det skal få dø hjemme opplever dette som trygt. Vi må sikre god kompetanse på byens
473 institusjoner slik at folk får en verdig død der.

474 Arbeiderpartiet er kjent med initiativet som er gjort for å opprette et barnehospice og
475 kompetansesenter innen barnepalliasjon i Kristiansand. Dette vil styrke tilbudet til en sårbar gruppe,
476 og gi grunnlag for erfaring til nytte for hele landet. Arbeiderpartiet støtter en etablering av et
477 nasjonalt pilotprosjekt i Kristiansand.

478 Kultur, idrett og frivillighet

479 Kultur

480 Kristiansands Arbeiderparti vil fortsatt satse sterkt på kunst og kultur. Både fordi det har stor
481 egenverdi, men også stor nytteverdi for samfunnsutviklingen, næringsutvikling og personlig utvikling
482 for byens innbyggere. Kulturell kompetanse hos befolkningen styrker identitet og deltakelse og
483 bidrar til medansvar og utvikling av kommunen vår.

484

485 Kristiansand har vært gjennom et enormt kulturløft. Store institusjoner holder et svært høyt
486 kunstnerisk nivå, og med løftet for Sørlandets Kunstmuseum vil Kristiansand ligge helt i toppen av
487 nordiske kulturbyer. En viktig jobb for kommunen vil i neste periode være å styrke det kulturelle
488 grunnplanet, slik at utøvere som driver på amatørnivå også løftes av satsingen på det profesjonelle.

489 Kulturskolen, UKM (Ung Kultur Møtes) og andre arenaer der barn og unge møter og lærer kunst og
490 kultur vil fortsatt være en av våre viktigste satsingsområder. Ny kulturskole på Silokaia vil gi nye
491 muligheter. Arbeiderpartiet vil øke driftsbudsjettet til kulturskolen, slik at langt flere elever får plass i
492 skolen.

493 Kunst- og kulturutdanningene ved Universitetet i Agder (UiA) tilfører byen nye impulser og verdier. Vi
494 ser det som en viktig oppgave å videreutvikle samarbeidet mellom kommunens kulturliv og UiA.

495

496 Det profesjonelle kulturlivet

497 Satsingen på det profesjonelle skal fortsette. Det er et mål for oss at kunst og kulturarbeidere skal
498 kunne leve av sitt fag, og at det skal være gode levekår for kunstnerne i byen. Vi vil legge til rette for
499 mere hospitering og flere kunstnerboliger, slik at kunstneriske aktører kan legge produksjonene sine
500 til kommunen. Kristiansand har gode lokasjoner for ulike produksjoner, men trenger mer
501 kompetanse for hvordan bli en god vertskommune. Kommunens kulturstrategi må fornyes, der et av
502 målene må være å tiltrekke seg flere talenter til regionen.

503

504 Flere av museene i kommunen vil i perioden flytte over i større og mer moderne formidlingsbygg.
505 Dette vil gjøre museene langt mer tilgjengelig. Arbeiderpartiet vil jobbe for at hele kommunen skal få

506 mulighet til vise kunst. Vi vil ha et samarbeid mellom museene, Kristiansand Kunsthall, kommunen og
507 bibliotekene i bydelene for å ytterlig gjøre kunsten tilgjengelig for flere.

508

509 Odderøya skal fortsatt utvikles for kreative miljøer, og store musikkarrangementer og festivaler.
510 Søgne Gamle Prestegård, Andøen gård og Myren gård er eksempler på viktige bygg i bydelene, som
511 ytterligere kan utvikles for kulturfeltet.

512

513 [Den kulturelle grunnmuren](#)

514 Bibliotek, kompetansesentrene innen musikk, scenekunst, film og litteratur, amatørteater, kor, dans
515 og ulike interesseorganisasjoner spiller en viktig rolle for å løfte kulturaktører, noen ganger også over
516 til det profesjonelle. Samspillet mellom de ulike sjangrene kan gi nye og unike opplevelser for såvel
517 publikum som aktørene selv. Arbeiderpartiet har vært, og skal fortsette å være en solid støttespiller
518 for alle disse miljøene. Tilskuddsordningene skal styrkes og budsjettene økes for å sikre det solide
519 kulturelle fundament.

520 [Idrett](#)

521 Kristiansand er en av Norges sprekeste kommuner. Hver dag bruker tusenvis av barn, ungdommer og
522 voksne et eller flere av kommunens idrettsanlegg. Både toppidrett og breddeidrett har gode kår.
523 Banekapasiteten og hallkapasiteten er høy. Det vitner om en aktiv befolkning og sportsglade barn og
524 unge. Likevel opplever vi et press på kapasiteten. Det kreves kontinuerlig vedlikehold av anleggene.
525 Det må settes av nok midler til drift og vedlikehold av alle idrettsanleggene i kommunen.
526 Arbeiderpartiet vil fortsette å bygge ut haller, baner og idrettsarenaer. Alle bydeler skal ha minst en
527 flerbrukshall, fortrinnsvis i forbindelse med en skole. Idrettsanlegg som stimulerer til aktivitet for
528 flest mulig skal videreutvikles i alle bydeler. Mulighet for gode naturopplevelser, badevann og løyper
529 skal tilrettelegges der folk bor. Vi skal ha et særlig fokus på «nye idretter» som gjerne tiltrekker seg
530 unge utenfor den organiserte idretten. Mangfold i idrettsgrener krever nye løsninger for flerbruk i
531 haller og anlegg.

532

533 Vi skal gi gode rammevilkår for kommunens mange idrettsklubber. Idretten drives i stor grad av
534 frivillighet. Ansvarlige voksne stiller opp for våre barn og barnebarn. Noen foreldre og foresatte
535 trener de minste, andre stiller på dugnad til inntekt for lag og foreninger. Vi vil utrede om det finnes
536 måter kommunen kan tilrettelegge for organisert dugnad fra idretten, og på den måten skaffe
537 inntekter til klubbene. Idrettsrådet som koordinerer og representerer den samlede idretten skal
538 fortsatt motta driftsstøtte fra kommunen. Idrettslag som prioriterer inkludering og
539 holdningsskapende arbeid blant trenere, barn og unge, skal tilgodeses fra kommunens side.

540 [Frivillighet og innbyggerdialog.](#)

541 Fremtidsanalysene viser at lokaldemokratiet er under press. Tillit i samfunnet og til demokratiet må
542 hegnes om. Kristiansands innbyggere skal mulighet til innspillmøter, høringer og dialog med
543 kommunen og de folkevalgte. Det skal være kort vei til beslutningstakere.

544 Frivillig arbeid er en av de viktigste arenaer vi har for et godt lokaldemokrati. Derfor er frivillige lag og
545 organisasjoner viktig. Vi ser at frivilligheten er med på å inkludere mennesker i vårt samfunn og i
546 nærmiljøet. Vi vil legge til rette for frivilligheten i alle bydeler, og ansette en frivillighetskoordinator
547 som foreslått fra frivilligheten selv.

548 Selv om Kristiansand nå blir en ny, større kommune skal ikke innbyggerne oppleve at
549 beslutningsprosesser flyttes bort fra dem. Vår administrasjon og våre politikere må være der folk er,
550 det må være enkelt for en vanlig innbygger å få kontakt. Vi vil vurdere faste møteplasser mellom
551 innbyggere og folkevalgte i bydelene.

552 Det er uante muligheter av folk som ønsker å bidra til frivillig arbeid. Frivilligheten skal være et
553 supplement til kommunens tjenesteproduksjon og ikke erstatte den. Frivillighetssentralene, de
554 humanitære organisasjonene og utallige lag og foreninger utgjør en svært viktig ressurs for
555 kommunen. Kristiansand skal være en kommune der frivillige lag, foreninger og organisasjoner i all
556 sin bredde skal oppleve seg ivaretatt og verdsatt.

557 Næring, industri og byutvikling

558

559 Nye Kristiansand blir Norges 5. Største by, og kan kalles en storby i norsk sammenheng.
560 Verdiskapning og næringsliv utvikler byen vår. Kristiansand Arbeiderparti mener stabile og
561 forutsigbare rammevilkår for industrien og næringslivet er det viktigste. Vi vil jobbe for at
562 Kristiansand blir foretrukket ved etablering av nye industrier og opprettelse av statlige
563 arbeidsplasser. Større endringer med konsekvenser for næringslivet skal først gjøres etter tett og
564 god dialog med Næringsforeningen, organisasjoner som representerer andre bedrifter og
565 arbeidstakerorganisasjonene. Vi skal bygge infrastruktur som møter næringslivets behov, men som
566 samtidig ivaretar klima og miljøutfordringer. Det betyr at nye, fremtidige bydeler først og fremst skal
567 bygges i et klimaperspektiv, tett på eksisterende by- og infrastruktur. Det blir mer fortetting i
568 områder der dette er egnet. Sammenslåingen av våre tre kommuner betyr også at utvikling vil skje
569 vest for Kristiansand. Mjøvann industriområder vil bli et viktig knutepunkt for næring. Næringslivet
570 etterspør kompetent og dyktig arbeidskraft. Det er et mål at våre utdanningsinstitusjoner skal ligge
571 helt i tet i landet, og vi skal lage en byregion som er så attraktiv at nyutdannede ønsker å bo her etter
572 endt studietid. Kristiansand Arbeiderparti er opptatt av yrkesretta opplæring, fagarbeidere og
573 håndverkere. Vi vil doble antall lærlinger kommunen tar inn hvert år, og vi vil invitere næringslivet
574 med på et lærlingeløft, slik at unge fagutdannede får lærlingplass. For de minste bedriftene som
575 finner det krevende å knytte seg til den tradisjonelle lærlingordningen, skal vi finne gode løsninger. Vi
576 skal så langt det lar seg gjøre, og innenfor gjeldende regelverk, bruke lokale bedrifter og
577 entreprenører i kommunale kjøp av varer og tjenester. Vi vil se på mulige samarbeidsløsninger
578 mellom Kristiansand og omkringliggende kommuner, for å finne de beste løsningene for næringslivet.
579 Der funksjonsdelinger er fornuftig vil vi i utgangspunktet være positive til det. Et eksempel på dette
580 er samarbeid mellom havna i Kristiansand og Mandal.

581

582

583 Handel og turistnæring

584 Turistnæringen er en viktig næring for kommunen. Hvert år kommer mange tusen besøkende til
585 Kristiansand og bydelene våre. Næringsklynge for bedrifter i reiselivs-, opplevelses- og
586 kulturnæringen (USUS) gir verdifull kompetanse for hvordan Kristiansand og Sørlandet best kan
587 samspillet for å opprettholde attraktiviteten som turistby. Utvikling av kulturinstitusjoner,
588 badeplasser, naturområder og et levende sentrum øker byens attraktivitet. Kommunen skal være en
589 god tilrettelegger og samarbeidsvillig vert for festivaler, idrettsarrangementer og andre store
590 produksjoner. Vi vil opprettholde søndagsstengte butikker. Vi vil se på ulike områder i hele

591 kommunen for å finne steder som er egnet for utvikling av turist- og handelsnæringen. Særlig gjelder
592 dette de allerede eksisterende bysentrum i bydelene.

593 Arealpolitikk

594 Både små og store utbyggere som velger å investere i kommunen er bra. De utvikler kommunen, og
595 sørger for at det er nok boliger til folk. Vi skal sikre god planlegging av nye områder og rask
596 saksbehandling. Utbyggingsområder skal ha gode bokvaliteter, og sees i sammenheng med en
597 bærekraftig byutvikling. Vi vil konsentrere byutviklingen på en måte som knytter Søgne, Sogndalen
598 og Kristiansand tettere sammen.

599 FNs mål om bærekraftige byer ligger til grunn for Arbeiderpartiets arealpolitikk. Miljøutfordringene vi
600 er forespeilet FNs siste klimarapport er meget utfordrende og Arbeiderpartiet vil føre en ansvarlig
601 arealpolitikkpolitikk som gjør Kristiansand i stand til å nå sine klimaforpliktelser. Kristiansand
602 kommune tredobler sitt areal når kommunen blir sammenslått med Søgne og Songdalen.
603 Arbeiderpartiet vil utvikle kommunen gjennom å styrke eksisterende senterstrukturer på Nodeland,
604 Tangvall og Kvadraturen.

605 En ny Byvekstavtale forutsetter 0-vekst i biltrafikken. En bærekraftig arealpolitikk er en forutsetning
606 for å klare dette målet. Arbeiderpartiet vil derfor føre en arealpolitikk som baserer seg på at folk i
607 større grad kan gå, sykle eller reise kollektivt.

608 Arbeiderpartiet vil initiere et arbeide for å vurdere områder som egner seg for fortetting.

609 For å nå 0-vekstmålet i biltrafikken så må også parkeringspolitikken endres. Arbeiderpartiet vil derfor
610 føre en restriktiv parkeringspolitikk. Vi gjør dette for å oppfylle våre klimaforpliktelser, men også
611 fordi det skaper gode møteplasser, flere grønne lunger og parker i sentrumsområdene i Søgne,
612 Songdalen og kvadraturen og skaper en mer trivelig og god by med et godt miljø for alle.

613 Kristiansand har landets beste boligmarked og det er viktig å legge til rette for gode og trygge
614 boligområder som har et godt utbygd tilbud for gående, syklende og de som vil ta buss.

615 Arbeiderpartiet er imot utbyggingsprosjekter som fører til byspredning.

616 Arbeiderpartiet vil føre en politikk som holder boligprisene nede og hele tiden ha regulerte områder i
617 byen klare for utbygging. Arbeiderpartiet ønsker å bruke utpekingsretten oftere for å sørge for mer
618 mangfold i bosettingen. Dette er med på å sikre variasjon i nye utbyggingsområder, og åpner for
619 billigere boliger for førstegangsetablerere.

620 Nye E-39 fører til kortere avstander og reisetid mellom bydelene i Kristiansand. Dette gir et godt
621 grunnlag for å bygge byen og øvrige deler av regionene sammen. Arbeiderpartiet vil arbeide for å
622 styrke eksisterende industriområder som Rige og Mjøvann samt se på muligheten for å utvikle nye
623 områder langs E-39.

624 Kommunen som arbeidsplass

625 Kristiansand kommune blir arbeidsplassen til over 8000 arbeidstakere. Vi trenger alle sammen.
626 Fremtiden viser at vi også står ovenfor store rekrutteringsutfordringer for kommunal og offentlig
627 sektor. Derfor er det viktig at vi fører en arbeidsgiverpolitikk som er attraktiv for vår ansatte. Vi skal
628 både beholde de ansatte vi har og samtidig rekruttere nye. Et velfungerende trepartssamarbeid skal
629 legges til grunn for vår arbeidsgivervirksomhet. Vi skal ha et tillitsbasert ledelse der medarbeidere
630 føler seg sett og hørt på arbeidsplassen sin. Dialogen og samarbeidet med de ansattes organisasjoner
631 er helt vesentlig for å bygge en god kommune. Konkurransetsetting og privatisering av tjenester er
632 en gammeldags måte å tenke kommunal drift på. Arbeiderpartiet mener konkurranseutsetting av

633 medarbeidere og tjenester er det motsatte av å ta de ansatte på alvor. Vi sier derfor nei til
634 privatisering av tjenester kommunen er satt til å utføre.

635 Arbeiderpartiet vil føre en offensiv og inkluderende arbeidsgiverpolitikk, som gjør kommunen bedre i
636 stand til å oppfylle IA-avtalens forpliktelser. Kommunen må vise vei, og tilby arbeid til mennesker
637 med nedsatt funksjonsevne. Vi vil bruke trepartssamarbeidet for å redusere sykefraværet i
638 kommunen, og vi skal bruke nyere forskning om årsaker til kvinners sykefravær aktivt, med mål om å
639 redusere fraværet.

640 Vårt mål er best mulig tjenester til hele folket, uavhengig av hvem du er og av størrelsen på
641 lommeboka. Kvaliteten på den offentlige velferden påvirkes blant annet av arbeidsvilkårene til de
642 ansatte. Arbeiderpartiet ønsker ikke anbudsprosesser som innebærer press på de ansattes lønns- og
643 arbeidsvilkår. På kjerneområder som helse, skole og eldreomsorg skal det være gode offentlige
644 tilbud, som omfatter alle. Grunnleggende velferdstjenester skal ikke privatiseres eller
645 kommersialiseres. Arbeiderpartiet vil aktivt bekjempe sosial dumping, og krever at anbydere og
646 tjeneste leverandører til kommunen har ordnede lønns- og arbeidsvilkår.

647 Kristiansand skal rekruttere gode ledere. Gode ledere er nøkkelen for et godt arbeidsmiljø. Høyt
648 sykefravær skal møtes med kompetanse og tiltak vi vet virker. Trivsel på jobb er viktig for et godt
649 arbeidsmiljø og lavt sykefravær. Vi vil kontinuerlig ha fokus på dette, for å sikre innbyggerne de beste
650 tjenester og de ansatte trygge jobber.

651 Kristiansand Arbeiderparti har stått i bresjen for å få flere deltidsansatte inn i faste og fulle stillinger.
652 Vi vil fortsette høyt fokus på dette. Det lønner seg både for kommune, ansatte og innbyggere å ha
653 heltidsansatte i de fleste stillinger. Midlertidighet i ansettelsesforhold skaper ikke trygghet og
654 forutsigbarhet. Vi ønsker at de som velger seg et yrke i kommunen skal være trygge på at de
655 beholder jobben sin.

656 Kristiansand kommune blir etter sammenslåing den største arbeidsgiveren på Sørlandet. Mobbing og
657 trakassering kan forekomme. Vi skal ha et varslingsystem som ivaretar varsleren, og vi skal ha
658 kompetanse internt til å kunne behandle varsler og varslersaker på en anstendig og trygg måte.

659 I kommunen skal det være fokus på fornying og forbedring. Samspill mellom kommune, forsknings-
660 og utdanningsinstitusjoner er viktig. Innovasjon og digital kompetanse er helt avgjørende.
661 Bekjempelse av sosial dumping, seriøst og inkluderende arbeidsliv vi kreve mye fokus i perioden.
662 Arbeiderpartiet vil ta i bruk de mest restriktive verktøy for å forebygge et useriøst arbeidsliv.

663
664
665
666
667